

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОГО ГОРЯ

Паливода Наталія Петрівна

Україна, Запоріжжя, Класичний приватний університет

З наукової точки зору не дивлячись на велику кількість відкриттів на сьогоднішній день не існує комплексних розробок по психології дитячого горя. Щодо практичної точки зору, то педагоги, психологи та батьки не здатні допомогти горючій дитині. В останній час широке розповсюдження отримав новий погляд на роботу із синдромом утрати, представлений Дж. Ворденом. Концепція Вордена хоть і не єдина, але зараз залишається популярною серед людей, працюючих із утратою. Запропонований варіант описання реакції утрати не по стадіям, а через чотири задачі які повинні бути виконані дитиною при нормальному процесі: усвідомлення факту утрати; пережити біль утрати; організація оточення, де відчувається відсутність покійного побудувати нове відношення до померлого і продовжувати жити.

В психології горе зазвичай розуміється як переживання втрати. На думку деяких авторів, а саме К. Ізард, С.Левін, А. Маслоу та Є. Фром « втрата» може бути тимчасовою або постійною (смерть), дійсною або уявною, фізичною чи психологічною.

Взаємовідносини з улюбленою твариною так само особливі і неповторні, як і взаємини зі близькими людьми. Діти гостро реагують на втрату улюбленої тварини. Якщо дитина в разі смерті тварини чує слова втіхи, то це закладає невдалу основу для майбутніх зустрічей і з втратами і приводить його до переконання, що може в подальшому зашкодити його психіці.

Смерть тварини здатна стати тією подією, яка допоможе дитині навчитися правильно переживати втрату.

Були виділені вченим С.Левіном сигнали небезпеки, тобто ті, особливості дитячого горя, на які повинні невідмінно звертати увагу дорослі:

- Різке зниження шкільної успішності, низькі оцінки, не дивлячись на зусилля;
- відмова відвідування школи;
- наполегливе неслухняність або агресія, порушення прав інших людей;
- часті та незрозумілі спалахи гніву, втрата настрою,
- стійка тривогова або фобія, часті приступи паніки, тривалий страх знаходитися одному;
- постійні нічні жахіття, виражені труднощами засипання та інші розлади сну, відмова йти спати;

- гіперактивність, непосидючість(якщо раніше цього не було), поведінка, властива багатомолодшому віку;
- постійні жалоби на фізичні недуги, нещасні випадки;
- споживання наркотиків та алкоголю;
- крадіжка, протиправна поведінка;
- уникання розмов і навіть згадування про померлого або про смерть;
- затягнута депресія, під час якої дитина втрачає інтерес до навколишнього оточення, не здатний справлятися з проблемами і щоденними справами;

У процесуальному плані дитяче горе так само, як і доросле, проходить ряд стадій: шок і заціпеніння, заперечення, пошуки, гнів, провина, страждання. Початкова шокова реакція може мати різні прояви: мовчазний відхід, малорухливість та загальмованість, метушлива активність.

Відчай настає, коли дитина усвідомлює неможливість повернення померлого. Вона знов починає плакати, кричати, відкидати любов близьких людей. Лиш любов і терпіння можуть здолати цей стан.

Перераховані стадії дитячого горя мають свої вікові особливості, проте незалежно від віку зберігаються два загальні моменти: факт наявності динаміки переживань втрати та основна логіка цієї діяльності.

Принципи спілкування і допомога горючій дитині

Бажаючи допомогти дитині, що втратила близьку їй тварину, ми повинні враховувати загальні принципи допомоги в горі. Особливо важливо бути разом із дитиною, підтримувати емоційний і фізичний стан, поважно відноситися до його стану і бажань, чесно відповідати на питання, проявляти терпіння до негативних сторін поведінки, бути відкритим до відчуттів дитини і ділитися з ним своїми думками в прийнятній формі, дотримуючись ірищоб не спровокувати страх або відчай.

Така загальна стратегія, а конкретні її втілення і дії в реальних життєвих ситуаціях можуть бути різними і залежать від того, ким дитині доводиться тварина.

На підставі вищесказаного, ми бачимо, що зіткнення зі смертю — вельми багатогранний процес, здатний викликати не лише позитивні, але й негативні зміни, як в світогляді, так і в житті дитини в цілому.

Перелік посилань

1. Изард К. Г. Психология эмоций / В. Мисник, А. Татлыбаевой. — П., 1999;
2. Вайтхед М. Консультирование человека в состоянии горя: модель помощи. Психология зрелости и старения / Вайтхед М. // Весна. - 2002., № 1 (17);

3. Василюк Ф. Пережить горе. О человеческом в человеке. / Василюк Ф. - М.: Наука, 1991;
4. Вагин И. Психология жизни и смерти. / Вагин И. - Питер, 2002;
5. Андриященко А. В. Посттравматическое стрессовое расстройство при ситуациях утраты объекта экстраординарной значимости. Психиатрия и психофармакотерапия / Андриященко А. В. // 2000. -Т. 2., № 44;
6. Сидорова В. Ю. Четыре задачи горя. Журнал практической психологии и психоанализа / Сидорова В. Ю // 2004. - № 1-2;
7. Ирина Германовна Малкина-Пых. Психологическая помощь близким / Ирина Германовна Малкина-Пых // 2009;

Паливода Наталія Петрівна

Психологічні особливості дитячого горя

Україна, Запоріжжя, Класичний приватний університет

223-26-07, palivoda-1992@mail.ru, 70425